

22. Щербатюк О.В. Громадянин як суб'єкт податкових відносин. Чернівці : Рута, 2000. 280 с.
23. Журавський О.А. Вирішення податкових спорів у контексті адміністративної юстиції: міжнародний аспект. *Форум права*. 2011. № 3. С. 272–276.
24. Малярчук І.А. Шляхи удосконалення вирішення податкових спорів в адміністративному судочинстві. *Lex portus*. 2017. № 1. С. 124–133. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/LP_2017_1_13.

ВОЛЬВАЧ Б. В.

аспірант кафедри господарського права
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 346.5(477):336.279

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-3-1-27>

МОДЕЛІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА БАНКРУТСТВА

Статтю присвячено дослідженню специфіки законодавчого регулювання процедури банкрутства в розвинених країнах. На основі проведеного критеріального аналізу наявних моделей правового регулювання неплатоспроможності та банкрутства автором визначено їх переваги та недоліки в сучасних умовах економічного розвитку.

Ключові слова: банкрутство, неплатоспроможність, процедура, правове регулювання, законодавство, модель, механізм.

Статья посвящена исследованию специфики законодательного регулирования процедуры банкротства в развитых странах. На основе проведенного критериального анализа существующих моделей правового регулирования неплатежеспособности и банкротства автором определены их преимущества и недостатки в современных условиях экономического развития.

Ключевые слова: банкротство, неплатежеспособность, процедура, правовое регулирование, законодательство, модель, механизм.

The article is devoted to study of specifics of legislative regulation of bankruptcy procedures in developed countries. Based on the critical analysis of existing models of legal regulation of insolvency and bankruptcy the author defines their advantages and disadvantages in modern conditions of economic development.

Key words: bankruptcy, insolvency, procedure, regulation, legislation, model, mechanism.

Вступ. Формування в Україні високоцивілізованого суспільства на засадах європейської інтеграції можливе шляхом реформування основних економіко-правових засад його життєдіяльності, до яких слід віднести і правове регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства. За тривалий час незалежності країни це питання постійно

знаходиться в постійному динамічному розвитку, що зумовлено як різноспрямованістю його розгляду різними вченими, так і змінами в нормативно-законодавчому забезпеченні його вирішення.

У науковій літературі проблемам формування ефективної моделі правового регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства на основі аналізу наявних моделей у розвинених країнах присвячено значну кількість наукових праць, зокрема таких вчених, як О. Пасхавер, Л. Верховодова, К. Агєєва, В.В. Джуль, О.В. Коваленко, К.В. Пралічен, Б.М. Поляков та ін.

Однак більш детального розгляду потребують аспекти дослідження специфіки законодавчого регулювання процедури банкрутства в розвинених країнах для застосування світового досвіду у вітчизняному законодавстві про банкрутство.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження моделей правового регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства в розвинених країнах і ключових аспектів та особливостей процедури банкрутства підприємств в Україні.

Результати дослідження. Сучасний стан правового регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства знаходиться, на думку автора, на етапі становлення, незважаючи на тривалий період його формування. Правовим базисом такого становлення повинно бути поглиблене дослідження наявних у світовій правовій системі моделей регулювання даних питань. При цьому така модель повинна розглядатись, на думку автора, як основа (базис) правового механізму регулювання державою відносин неплатоспроможності та банкрутства і як результат реалізації державної політики в даній сфері. Відповідно, залежно від цілей державного регулювання даної сфери, рівня та характеру державного впливу і формуються різні моделі правового регулювання з притаманними їм особливостями процедурного характеру та прогнозованим ефектом від їх упровадження (правовий, соціальний, економічний тощо).

Історія еволюції світової практики у сфері законодавства про банкрутство підприємств має два принципово різних напрями розвитку: британська та американська моделі. Із позиції британської моделі (прокредиторської) банкрутство розглядається як засіб повернення боргів кредиторам, супроводжуючись ліквідацією боржника. Метою американської моделі (продебіторської) є реабілітація підприємства та відновлення його платоспроможності. Проте сьогодні в законодавствах розвинених країн існує тенденція до комбінування обох принципів [11].

На початкових етапах незалежності України правове регулювання процедури банкрутства було «прокредиторським», не вирішуючи проблем фінансової санації підприємств та не надаючи пільг боржникам. Головним завданням було погашення боргів перед кредиторами в будь-який спосіб, навіть зі шкодою для виробництва. Після нової редакції закону, прийнятої Верховною Радою України 30 червня 1999 р., правове регулювання процедури банкрутства підприємств спрямовується на досягнення не особистого інтересу, а спільної мети – відновлення платоспроможності боржника і збереження суб'єктів господарської діяльності. Тобто метою прийняття закону є вирішення триединого завдання: підвищення продуктивності використання виробничих потужностей; уникнення процесу розкрадання майна неплатоспроможних суб'єктів господарювання; задоволення вимог кредиторів [5]. Однак прийняття закону залишає невирішеною значну кількість принципових аспектів. Зокрема, існують питання, пов'язані із забезпечення рівноваги в задоволенні інтересів між кредиторами та боржниками. Процедура санації застосовується як спосіб отримання контролю над інвестиційно-привабливими підприємствами. Недосконалість процедури контролю за арбітражними керуючими (розпорядниками майна, ліквідаторами) призводить до значної кількості зловживань [7]. Крім того, через непрозорість цілого ряду процедур банкрутства воно може використовуватися в якості зручного інструменту для махінацій та зловживань (фіктивне банкрутство або доведення до банкрутства). Доцільно продовжити реформування у сфері політики

регулювання процедури банкрутства підприємств, ураховуючи досвід розвинених європейських країн та США, оскільки вони мають багаторічну історію становлення власної державності та законодавства у сфері регулювання процедури банкрутства зокрема, а також демонструють високий рівень розвитку економіки.

Аналіз еволюції розвитку правових відносин неплатоспроможності та банкрутства у країнах світу [1–6] дозволив автору визначити правові моделі регулювання відносин у цій сфері:

- 1) прокредиторська, в якій виокремлюються максимально та помірно прокредиторська спрямованість регулювання неплатоспроможності та банкрутства;
- 2) продебіторська, в якій також виокремлюють максимально та помірно продебіторську спрямованість регулювання неплатоспроможності та банкрутства;
- 3) нейтральна модель.

Слід зазначити, що максимальна виразність прокредиторської та продебіторської моделі характеризує спрямованість національного економічного розвитку: продебіторські моделі зазвичай реалізуються у країнах соціально-орієнтованого спрямування економіки, а прокредиторські, навпаки, реалізуються у країнах із достатньо жорсткою державною економічною політикою, яка спрямована на «селекцію» компаній за рівнем їх фінансової стійкості. Крім того, в першій моделі враховуються більшою мірою інтереси боржників та населення, в той час як у другій – переважно інтереси кредиторів.

Для визначення переваг та недоліків кожної із цих моделей автором проведено порівняльний аналіз їх розроблення та впровадження в таких країнах, як США, Франція, Німеччина, Великобританія.

У таблиці 1 наведений проведений автором критеріальний аналіз вищенаведених моделей. В якості критеріїв запропоновано такі: концептуальна ознака; ціль; характер цілі, тобто її спрямованість на досягнення певних інтересів (державних, суспільних, підприємницьких); роль держави; участь держави у процедурі банкрутства; орган, який уповноважений проводити процедуру банкрутства; спрямованість; рівень складності розгляду процедур неплатоспроможності та банкрутства; характер розгляду процедур неплатоспроможності та банкрутства; відношення до неправомірного банкрутства та врахування інтересів третіх осіб.

Виходячи із проведеного аналізу, прокредиторська модель реалізується в Німеччині, де вплив держави як на економічні, так і на правові процеси є значним. У Німеччині з 1999 р. діє законодавство про банкрутство, особливістю якого є максимальний захист прав кредиторів. Протягом 21 дня компанія-боржник зобов'язане відновити свою платоспроможність, у протилежному випадку – самостійно подати до суду заяву про банкрутство. Недотримання даної процедури призводить до виникнення кримінальної відповідальності. У випадку визнання боржника банкрутом проводиться судове розслідування, під час якого призначений судом експерт проводить дослідження причин неплатоспроможності, розміру заборгованості та достатності коштів, необхідних для погашення судових витрат. Через півтора місяці після введення процедури банкрутства кредитори мають ухвалити рішення про чергові заходи стосовно боржника. Це може бути або продаж майна, або санація. Якщо прийнято рішення про продаж майна, конкурсний керуючий керується принципом збереження цілісності суб'єкта господарювання. У разі прийняття рішення щодо проведення санації існують такі варіанти проведення процедури: без зміни власника підприємства (інвестування коштів у бізнес боржника) та зі зміною власника (продаж підприємства) [1].

Відповідно, в Німеччині реалізується політика максимального захисту кредиторів та встановлення жорстких умов для боржників – ліквідаційна процедура превалює над реорганізаційною, що, з одного боку, підвищує рівень відповідальності суб'єктів підприємства за фінансовий стан, а з іншого – не залишає можливостей щодо реалізації інших методів його фінансового оздоровлення.

Таблиця 1

**Критеріальний аналіз моделей правового регулювання
відносин неплатоспроможності та банкрутства**

Критерії аналізу	Максимально прокредиторська		Максимально продебіторська		Нейтральна (збалансована)
	Країна	Німеччина	Франція	США	Великобританія
Концептуальна ознака	Неплатоспроможність при додатковій умові неоплатності	Неоплатність	Неоплатність	Неоплатність	Неоплатність і неплатоспроможність
Характер цілі	Мікрорівнева	Макрорівнева	Мікрорівнева	Мікрорівнева	Макрорівнева
Цілі	Відновлення діяльності неспроможних підприємств	Забезпечення соціальної стабільності	Забезпечення ефективного функціонування економіки	Досягнення стабільності економіки шляхом узгодження інтересів боржників та кредиторів	
Роль держави	Максимальна	Мінімальна	Мінімальна	Помірна	
Участь держави у процедурі банкрутства	Через Федеральне міністерство юстиції	Через органи прокуратури	Через Комісію з цінних паперів і бірж	Через Службу у справах про неспроможність	
Орган, якому надається основна роль при банкрутстві	Судові органи та арбітражні керуючі	Суд	Державні федеральні конкурсні керуючі	Офіційні управляючі	
Спрямованість	Встановлення жорстких умов для боржника	Максимальне забезпечення інтересів боржника	Збереження ділової активності боржника	Збалансоване забезпечення інтересів боржників та кредиторів	
Рівень складності розгляду процедур неплатоспроможності та банкрутства	Ускладнений – тільки через судові органи	Спрощений	Спрощений	Збалансований	
Характер розгляду процедур неплатоспроможності та банкрутства	Запобіжні заходи	Досудові процедури	Досудові реорганізаційні процедури	Позасудові реорганізаційні процедури	
Відношення до неправомірного банкрутства	Жорстке кримінальне покарання за просте, злісне та особливо важкий випадок банкрутства	М'яке покарання	М'яке покарання	Збалансоване – за тяжкі злочини – кримінальне покарання, за менш значні – цивільно-процесуальні акти	
Урахування інтересів третіх осіб	Не враховуються	Враховуються	Враховуються	Враховуються	

Розгляд процедур неплатоспроможності та банкрутства є складним та здійснюється виключно через судові органи. Окремо слід сказати про відношення щодо неправомірного банкрутства. У Німеччині воно вважається злочином, за який надається жорстке покарання. На думку автора, така модель чітко вибудовує відносини між кредитором та боржником ще на етапі проведення переговорів та укладання угод, тобто створює передумови для запобігання банкрутства через жорсткий механізм його регулювання, який буде використано вже в самій його процедурі.

В якості продебіторської моделі слід розглядати правову модель Франції та США, в якій домінують інтереси боржника, значною мірою захищені державою.

У Франції сьогодні процедура банкрутства регламентується законодавством, прийнятим у 1985 році, особливістю якого є акцент на попередженні виникнення банкрутства. Дане законодавство передбачає захист підприємств боржників, що зумовлено пріоритетністю інтересу до питання соціального захисту населення. Важливим є виведення з ринку неспроможних підприємств задовго до офіційного повідомлення про їх банкрутство. Тому починаючи з 1994 р. у разі виявлення ознак близької неспроможності підприємства аудитори повинні відправляти до суду копію аудиторського висновку. Французький суд призначає особу, за клопотаннями якої є можливість ввести мораторій на індивідуальні дії кредиторів стосовно майна боржника, хоча офіційна процедура ще не відкрита. План реструктуризації затверджується судом без згоди кредиторів.

У США також використовується продебіторська модель врегулювання питань неплатоспроможності та банкрутства. Однак між цими двома моделями є принципова різниця у встановленні основної цілі їх реалізації: у Франції основна ціль полягає в досягненні соціального добробуту суспільства, а в США – в досягненні економічного зростання країни.

І саме у цьому лежить особливість продебіторської правової моделі США, незважаючи на її чітко виражене спрямування на індивідуальну відповідальність за стан неплатоспроможності та банкрутства. Також у Франції відповідно до обраної продебіторської моделі склалось украй негативне ставлення до ліквідаційної процедури банкрутства, яка зумовлює загострення соціальних проблем у суспільстві. У США також ліквідаційна процедура розглядається як найбільш неприйнятний захід, однак не через негативні соціальні наслідки його прояву, а через економічні. Тому в США, на відміну від Франції, першочерговим є завдання збереження ділової активності боржників шляхом використання реорганізаційної процедур в якості обов'язкової на першому етапі, а також часткового обмеження прав кредиторів.

В якості нейтральної або збалансованої правової моделі регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства розглядається правова модель Великобританії, в якій оптимально враховані інтереси як кредиторів, так і боржників для забезпечення стабільності економічного розвитку. І саме узгодження економічних та соціальних інтересів усіх суб'єктів господарювання шляхом їх захисту із боку держави забезпечує впровадження позасудових процедур запобігання банкрутства та реорганізаційних заходів як найбільш ефективних.

Система регулювання процедури банкрутства Англії існує з XVI ст. і є однією з найстаріших у світі. Сучасне ж законодавство почало функціонувати з введенням у дію законів про неспроможність у 1825 р. Британське законодавство у сфері регулювання процедури банкрутства є радикально прокредиторським, оскільки основна увага приділяється поверненню коштів і погашенню боргів за рахунок розпродажу майна підприємства-банкрута. За клопотанням підприємства-боржника до спеціального суду у справах про неспроможність та банкрутство, який не здатен виконати свої фінансові зобов'язання, розпочинається конкурсний процес. Судове слухання розпочинається приблизно через тиждень після отримання заяви, і у випадку прийняття клопотання вживаються заходи стосовно охорони конкурсного майна, встановлюючи необхідність визнання боржника неспроможним та призначення конкурсного керівника. При цьому компанія-боржник про-

довжує бути власником свого майна, а конкурсне управління здійснюється від його імені, з метою визначення обсягів активів та пасивів і включення в конкурсну масу всіх видів майна, яке є в розпорядженні боржника. Продаж майна боржника здійснюється за допомогою публічних торгів. Після ретельної перевірки всіх пред'явлених та прийнятих до задоволення вимог розпочинається етап здійснення платежів на користь кредиторів у міру накопичення сум, одержаних від реалізації майна боржника.

Для українського законодавства доцільним є запозичення практики застосування взаємозаліків, ураховуючи принцип мінімізації втрат для платоспроможної сторони. Оцінюючи всі права вимог, в разі наявності у підприємства-боржника та кредитора взаємних зобов'язань береться до уваги лише баланс [6, с. 45].

Проведене дослідження найбільш розвинених правових моделей регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства, визначення переваг та недоліків має, на думку автора, вирішальне значення для формування в Україні нової правової бази з питань банкрутства – Нової концепції регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства. Тривалий процес правового забезпечення вирішення цього питання характеризується відсутністю єдиного спрямування державної політики в цій сфері. Так, Закон «Про банкрутство» [8], який введений у дію Постановою Верховної Ради України від 14.05.92 № 2344-XII, мав чітко виражений прокредиторський характер, що створювало значний тиск на боржників за відсутності розроблених методів та заходів запобігання банкрутства. За своїм змістом даний нормативно-законодавчий акт був імітацією нормативних актів розвинених країн, що зумовлено прагненням інтеграції постсоціалістичної країни у світовий політичний та економічний простір.

Однак наступний Закон України від 30.06.99 № 784-XIV «Про відновлення платоспроможності боржника та визнання його банкрутом» [9], незважаючи на визначену в ньому державну політику регулювання питань його як прокредиторську, мав вже кардинально протилежний характер – продебіторський. Така кардинальна зміна державних пріоритетів зумовила зниження ефективності державної регуляторної політики, зниження рівня мотивації підприємств-боржників щодо розроблення дієвих заходів із фінансового оздоровлення, виокремлення в окрему групу підприємств пільгової групи – підприємств, у статутному капіталі яких частка держави перевищує 25% (обмеження і заборона на процедуру банкрутства); спеціальні пріоритети (державні гарантії, можливість розтягувати процедуру санації до 10 років тощо) для підприємств-боржників, які відносяться до містоутворюючих, з особливо небезпечними видами виробництва і стратегічних.

І в Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 4212-VI [10], який набрав чинності 19 січня 2013 року, також прослідковується продебіторська правова модель регулювання відносин платоспроможності та банкрутства. Віддаючи перевагу інтересам підприємства-боржника, держава стикається з проблемою не тільки зниження ефективності державного впливу на дану сферу, але й зниження ефективності економіки в цілому. Особливо це стосується економіки в період її реформування, коли роль держави є не тільки важливою, а ключовою.

Слід зазначити, що на теперішній час у розвинених країнах відбувається не скорочення правової та економічної ролі держави, а лише переорієнтація її господарських функцій у бік більш активної участі в боротьбі її підприємств за світогосподарські позиції.

Тому в Україні одним із найбільш нагальних питань є розроблення нової концепції закону про регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства на засадах досягнення оптимального балансу інтересів кредиторів та боржників, відсутності пільг або дискримінаційних заходів щодо вирішення проблем у взаємовідносинах між ними. Дана концепція повинна як ґрунтуватись на міжнародному досвіді правового регулювання в розвинених країнах, так і враховувати національні особливості соціально-економічного розвитку. Практика міжнародного бізнесу доводить, що навіть найефективніша імітація без урахування національної ідентичності приречена на крах.

Досвід європейських держав та США у сфері антикризового управління дає змогу сформувати автору власний підхід щодо оцінки та спрямованості законодавства у сфері врегулювання питань неплатоспроможності та банкрутства, який базується на розробленні необхідних правових механізмів та інститутів у межах ринкової економіки; розробленні та впровадженні фінансово-кредитних механізмів, прийнятті господарського та фіскального законодавства, а також необхідності формування системи стимулів щодо підвищення рівня прогресивного соціально-економічного розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання. Автор також наголошує на необхідності врахування (а не повної імітації) наявних у розвинених країнах моделей правового регулювання питань неплатоспроможності та банкрутства для формування національної правової моделі, яка повинна чітко узгоджуватись зі стратегічними напрямками соціально-економічного розвитку України та вибором її геополітичних та геоекономічних пріоритетів. Тільки національна ідентичність у формуванні такої моделі створить підґрунтя для створення потужної політико-правової основи регулювання економіки для досягнення і політичного, і соціального, і економічного ефектів. Саме в такому контексті автор убачає використання закордонного досвіду формування та впровадження моделей правового регулювання питань неплатоспроможності та банкрутства для України.

Висновки. На основі проведеного критеріального аналізу моделей правового регулювання відносин платоспроможності та банкрутства в розвинених країнах, зокрема в США, Франції, Німеччині та Великобританії, можна зробити висновок про відсутність «зразкової» моделі, яка б враховувала всі необхідні аспекти проведення такої процедури та могла бути покладена в основу створення уніфікованої моделі регулювання таких відносин. Якщо зупинитись більш детально на проаналізованих моделях, то слід відзначити занадто жорсткий режим регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства в Німеччині, який повинен мати місце тільки в умовах реформування економіки (а не її розвитку), коли сам інститут банкрутства проходить процес становлення. Але й достатньо ліберальне регулювання відносин неплатоспроможності і банкрутства у США та у Франції створюють додаткові можливості для здійснення фіктивного банкрутства. Ураховуючи, що модель правового регулювання банкрутства у Франції спрямована переважно на досягнення соціального ефекту, а у США – виключно економічного ефекту, то за своєю спрямованістю на досягнення тільки економічних або ж тільки соціальних цілей їх змістовність значною мірою обмежена, а значущість – знижена. Нейтральність моделі правового регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства у Великобританії, яка повинна б повністю враховувати і збалансувати проdebіторську та прокредиторську моделі, переважно спрямована на досягнення економічного ефекту. Безумовно, британська модель характеризується збалансуванням інтересів кредиторів та боржників, збалансуванням відповідальності на неправомірне банкрутство, але позасудовий характер розгляду процедури банкрутства (а не досудовий, як у Франції, США, або запобіжний як у Німеччині) не дає можливостей розробити та впровадити заходи з ефективного антикризового управління.

І найбільш вагомим недоліком вищепроаналізованих моделей є, на думку автора, відсутність балансу між макроекономічними (Франція, Великобританія) та мікроекономічними (США, Німеччина) цілями – цілями держави та цілями окремих підприємств (кредиторів, боржників, третіх осіб), що не дає можливості повною мірою узгодити і всі структурні елементи процедури банкрутства, чітко вибудувати правовий та економічний базис для ефективного регулювання.

Отже, проведене дослідження наявних правових моделей регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства в розвинених країнах свідчить про доцільність досягнення в нормативно-законодавчій базі оптимального співвідношення інтересів кредиторів та боржників для забезпечення сталого розвитку соціальної та економічної сфери, підтримання політико-правової вагомості держави в регулюванні національних процесів відтворення та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бурбело О. Некоторые аспекты международного опыта правового регулирования банкротства предприятий. *Економист*. 2009. № 7. С. 54–55.
2. Верховодова Л. Державна політика і законодавство з регулювання сфери неплатоспроможності: аналіз практики, рекомендації по удосконаленню. Київ : ЦЕД, 2010. 105 с.
3. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні : монографія. Київ : Юр. Практика, 2006. 384 с.
4. Коваленко О.В. Загроза банкрутства промислових підприємств як наслідок економічної кризи. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2010. № 2. С. 100–104.
5. Козак Л.С. Інститут банкрутства як невід’ємний елемент ринкової економіки. Управління проектами, системний аналіз і логістика. *Технічна серія*. 2010. Вип. 7. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal_2010_7_73_7.
6. Поляков Б.М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні : підручник. Київ : ІнЮре, 2011. 560 с.
7. Пригуза П.Д. Доктрина права неплатоспроможності потрібна вона Україні. URL : <http://www.viche.info/journal/4414/>.
8. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14 травня 1992 року № 2343-ХІІ. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
9. Про відновлення платоспроможності боржника та визнання його банкрутом : Закон України від 30.06.99 № 784-ХІV. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
10. Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» : Закон України від 22.12. 2011 р. № 4212-VI. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
11. Суббот А. Шляхи вдосконалення механізму процедури банкрутства в Україні на основі міжнародного досвіду. URL : <http://www.viche.info/journal/4414/>.

